

MEMORANDUL:

Un an 70 Lei = 140 Cen.
 Un an 30 Lei = 70 Cen.
 Un an 10 Lei = 20 Cen.
 După anul următor o de
 25 bani sau 50 IL.
 Adresa p. curier și în
 Arad, Str. 100.

ROMÂNUL

REDAȚIA
 ȘI ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi numărul 1 a.
 INSERȚIUNILE
 se primesc în administrație
 și se taxază după tarife.
 MANUSCRIPTELE NU SE
 ÎNAPOAZĂ.

Ce reeditați.

Celor cu musca pe căciulă.

Suntem în preajma alegerilor pentru constituantă. E un vechi obicei în vechiul regat, ca în ajunul campaniei electorale, bărbații politici să-și arunce unul altuia toate calomniile și să verse un vocabular de suburbe la cele patru vânturi.

Sistemul compromiterii reciproce era arma cea mai puternică a adversarilor cari candidau. De geaba căutai să desprinzi firul unei idei sau al unui program — de imitație chiar — totul era trudă zădarnică. Cine voia să cunoască viața candidaților până în cele mai mici amănunte — n'avea decât să citească așa zisele manifeste electorale.

Azi însă sistemul continuă, cu anumite rafinamente impuse de împrejurări. Trebuie să ne ridicăm doar la înălțimea vremurilor și să punem deci chestiunea pe o treaptă mai sus și care poate fi azi calul de bătae favorit, dacă nu chestiunea națională?

Avem nevoie de trădători, de oameni care nu au apărut interesele țării și de oameni care să sintetizeze unirea tuturor românilor.

Pe noi ne preocupă foarte mult chestiunea de a ști dacă am făcut bine sau rău intrând în război; dacă au fost de acei care au trădat interesele țării, — și pe aceia să-i aruncăm răzburării publice, — și de acei care au urmat în trenuri separate până la lași drapele țării; ne preocupă distincția ce trebuie să o facem între diferiți cetățeni; ne preocupă în definitiv un spirit meschin de ură, de clasare și de diferențiere, pe care noi cei care am stat în tranșee nu îl putem avea.

Nici chiar în Ungaria înfrântă, istovită, desbinată de politicianism nu se pun astfel de chestiuni, ci toți se întrebă cu îngrijorare ce va fi viitorul Ungariei și cum s'ar putea reface starea haotică de azi.

Educația politică pe care vor să o facă azi maselor, vechile partide din regat și Liga lui general Averescu, sunt condamnabile.

În dorința de a-și scoate fiecare în evidență meritele sale proprii, caută să scoboare pe adversarul său politic. Astfel speră să câștige în opinia publică. Eroare profundă.

Azistăm dela revenirea în țară a dlui Take Ionescu la o campanie de vorbe care nu fond nu spun nimic. Asupra marilor chestiuni care ne interesează, nu a vorbit încă nici un partid. Despre mărunțisuri vorbesc toate. Opinia publică e derutată în ce privește chestiunile de ordin național, e înșelată și cele mai adesea e dezorientată; în schimb i-se comunique zilnic tot ceia ce i-ar putea otrăvi mai sigur sufletul. Cinism politic.

Interesele țării sunt lăsate pe mâna unor spoliatori fără scrupule, bucuși că în campaniile ce s'au pornit nu se mai ocupă nici-zei de dănsii. Rezultatul: administrație desorganizată și hoția organizată. Cercetați dosarele Curților Marțiale și cereți lămuriri la Parchete.

Să cităm un caz dintre cele mai importante.

Partidul liberal duce o violentă campanie împotriva generalului Averescu. În preajma alegerilor violența a atins cel mai înalt grad. Organele generalului au pornit și de campanie împotriva partidului liberal.

Modul în care sunt alimentate aceste campanii, denaturarea adevărului, interpretarea falsă constituie ceia ce vom numi: Nebunie politică.

Continuați dlor oricât veți voi, că pe noi, cei care nu v'am zărit nici dedeaparte în adâncurile tranșeei, nu ne veți putea înșela. Ne pare bine că vă scotociți adânc rănilor de care suferiți, că vă dați pe față toată putreziciunea unei organizări de siluire a conștiințelor; dați-vă jos foaia de viță care v'a acoperit până acuma și apăreți goi în fața mulțimei cu toate păcatele voastre, cu care v'ați născut, le-ați moștenit, și le-ați cultivat.

Vă vedem că sunteți răi și ne pare bine că singuri ne-o spuneți; infirmitățile de care suferiți e bine că le arătați la răspântii de drumuri ca cerșetorii, căci numai în modul acesta veți putea pregăti cu o oră mai de vreme drumul aceluia pe care i-ați strâns până acuma în cleștele voastre.

O lume nouă își face drum în viața noastră socială. Căile îi sunt largi deschise. Lumea veche a căzut.

Gh. Drinea.

Burueni în învățământ.

Un rușinos caz denunță „Gazeta Transilvaniei”. E vorba de un decurând numit profesor la Deva, care poartă sugestivul nume Dante Ovidius German. Dante și Ovidiu nu se simt nici de loc bine în societatea dlui German, despre care „G. T.” spune că e sub urmărire fiindcă a încercat să-și însușiască o sumă de 25,000 lei ai ziarului.

D. German a fost însă numit în învățământ. E o greșală. Până ce nu se va pronunța justiția, singură în drept să hotărască asupra onorabilității celui acuzat, acesta nu poate funcționa un singur ceas în învățământ.

Resortul cultelor va trebui să știe, că în asemenea cazuri, se procedează prin suspendarea până la judecată a celui invinuit.

La vechile învinuiri „G. T.” mai adaugă și următoarele:

«De altfel, ne simțim datori a încunoștiința resortul de instrucție publică că Dante German, cum a ajuns la Deva s'a apucat imediat de munca sa distructivă. Împreună cu dr. Petru Groza au nimicit «Curierul Hunedoarei» și au înființat o gazetă, care poartă pecetea unei incurabile boli sufletești.»

Să sperăm că protestarea confratelui nostru nu va fi zădarnică.

C. Ch.

Pentru „Bucovina.”

Confratele nostru bucovinean ne face câteva imputări nedrepte, întrebându-ne un procedeu care la noi nu are trecere.

»Bucovina« scrie:

1) Că d. V. Goldiș, ministru, a făcut ziarului »Românul« mai multe declarații etc.

Răspundem: d. V. Goldiș nu a făcut nici o declarație ziarului »Românul«.

»Românul« a reproduș după »România liberă« niște declarații ale dlui V. Goldiș, fapt pe care l-am menționat.

2) Fraza: partidul liberal care are la spațele său 90 procente din populația țării etc. atribuită dlui Goldiș de »R. L.« noi nu am produs-o, din spirit de prevedere și ca unui care cunoaștem stările de aici.

3) Desmintirea am dat-o a doua zi chiar, după ce apăruse în »Românul« acele declarații, deci înainte de a fi fost cineva somat de o anumită presă din Regat sau de către presa de aici.

»Bucovina« putea să se convingă de acest lucru și să nu tragă concluziuni pripite

Manifestul partidului național.

Români! Cetățeni alegători din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș!

Unirea binecuvântată cu Regatul liber a fraților noștri își arată roadele sale: suntem în fața alegerilor de deputați și senatori pentru adunarea constituantă a României întregite.

Suferințele de veacuri, cu toate amintirile lor întunecate ni-se ivesc de departe, acum când din mila lui Dumnezeu și vrednicia neamului, trimișii pământului nostru strămoșesc vor fi aleși pentru adunarea legislativă dela București. Acest act constituțional deschide viața noastră cea nouă, după un șir de lupte seculare. Cătușele trecutului sunt rupte pe vecie, libertatea națională își pune în lucrare binefacerile ei.

Recunoștința tuturor inimilor românești se îndreaptă din acest prilej spre poporul Regatului de ieri, care cu jertfa avutului și cu sângele vitejilor săi soldați, a răscumpărat desrobirea noastră.

Credința eternă a neamului chemat la viață va răsplăti dragostea și va cinsti înțelepciunea Suveranului și Dinastiei, care urmând cele mai sfinte tradiții ale sufletului românesc au tras sabia pentru noi.

Gratitudinea neștirbită va însoți în analele istoriei noastre, națiunile cari în lupta mare pentru justiția lumii, ne-au oferit frații lor de arme.

Români, Cetățeni, alegători!

Partidul național român al acestor ținuturi, în continuitatea acțiunii lui politice, face apel și cu acest prilej la conștiința voastră.

Partidul național este depozitarul trecutului și cheazăia prezentului nostru.

Născut din ideea națională și din principiul orânduirii democratice, partidul național român, dela 1848 până astăzi a cuprins în sine însăși afirmarea istorică a existenței noastre. Acest partid, oglinda vie a neamului, trăgând ultima consecință a credințelor sale, a pregătit și a organizat adunarea dela Alba-Iulia la 1 Decembrie 1918, când poporul nostru prin libera sa voință și-a hotărât unirea desăvârșită cu Regatul român.

Partidul național își desfășură înainte munca sa în temeiul principiilor fundamentale dela Alba-Iulia.

Partidul național lucrează pentru consolidarea internă a vieții de stat, având ca țintă nivelarea cât mai grabnică și cât mai definitivă a neamului nostru integral.

Partidul național vede în România întregită un stat național în care minoritățile etnice, se vor bucura de toate drepturile politice și culturale.

Partidul național, conștient că în structura socială actuală a poporului nostru, izvorul cel mai de căpetenie al energiilor, îl găsește în țărâtimea noastră, continuând tradițiile trecutului său, va căuta să înfăptuească reformele menite a întări cea mai viguroasă pătură a neamului pe terenul politic, cultural și economic.

Înțelegând necesitatea unui echilibru social, Partidul național va sprijini năzuințele de a se crea a pătură mijlocie de comercianți și meseriași, acordând în același timp protecția cuvenită clasei muncitoare.

Apreciind importanța unei culturi naționale și rolul bisericii în condițiunile speciale de trai ale poporului nostru, partidul național

va stăru pentru naționalizarea și răspândirea învățământului de toate gradele și va urmări cu un deosebit interes, dezvoltarea instituțiilor bisericești.

Români, Cetățeni, Alegători!

Urmând drumul cunoscut al luptelor noastre de demult, dându-ne seama de misiunea ce ne așteaptă în patria mamă, inspirați de idealul unei vieți naționale consolidate pe temelii unei reale democrații, partidul național, încredințat că România nouă își poate aștepta întărirea ei de mâine numai dela o liberă manifestare și dela păzirea cu sfințenie a principiilor constituționale, vă chiamă la ură, cerându-vă ca de atâtea ori în trecut, dragostea și alipirea voastră.

Români!

Infățișați-vă cu toții la alegările care încoronază astăzi veacuri de jertfă și faceți din exercitiul dreptului vostru de cetățeni, un prilej de curată sărbătoare națională în România-Mare!

Comitetul executiv al partidului național român.

Președinte: Iuliu Maniu.

Membri: Gh. Adam, Romul Boilă, Victor Bontescu, Valer Braniste, Tiberiu Brădiceanu, Constantin Bucșan, Vasile Chindriș, Vasile Goldiș, Octavian Goga, Emil Hațiegac, Vasile Lucaciu, Teodor Mihală, Anton Mocioni, Valer Moldovan, Sever Miclea, Aurel Nilvan, Nestor Oprean, Ștefan C. Pop, M. Popovici, Vasile Saftu, Ioan Suciu, Ștefan Roșianu, Al. Vaida, Aurel Vlad, Nicolae Zigre.

Cu privire la interviul dlui V. Stroescu.

Correspondentul nostru din București ne-a telegrafiat acum câte-va zile un rezumat al interviului ce l-a acordat fruntașul basarabean Vasile Stroescu, ziarului „Indreptarea”.

„Dacia” primește o telegramă dela d. Stroescu în care spune că n'a dat nici un interviu, ci s'a exprimat față de un ziarist asupra diferitelor chestiuni la ordinea zilei, ca simplu particular, deci fără intenții de publicitate.

Ziaristul a comis o greșală, datorită lipsei de experiență, ceiace e dăunător carierei unui începător în ziaristică.

Reținem din telegrama adresată „Daciei” următorul pasaj:

Ceiace am spus, vorbește d. Stroescu, este că prin lipsa de control și de libertate a presei se fac mari abuzuri de pe urma cărora suferă întreaga țară vina pentru toate neregularitățile ce se făptuesc, nu cade asupra faptuitorilor, ci asupra diriguitorilor care trebuie să sufere păcatele altora și asupra României care suferă de pe urma lor.

În interviu însă, era și o apreciere nefavorabilă la adresa dlui I. I. C. Brătianu și a partidului liberal. În „Dacia” nu vedem nici o desmințire relativ la partidul liberal.

În schimb însă „Viitorul” publică cu litere groase în fruntea informațiilor următoarele:

»Di Vasile Stroescu ne trimite din Chișinău o telegramă prin care ne roagă să desmințim categoric interviul publicat de ziarul „Indreptarea” și reproduș apoi de ziarele tachiste. Di Stroescu ne comunică cum că se ferește din principiu a se amesteca în luptele dintre partidele politice, precum și de a califica pe osebiiții noștri oameni politici»

E de prisos, în urma acestei desmințiri, să mai calificăm procedul întrebunțat de presa adversă care pentru a debita calomniile, născoceste interviuri.

Ar fi fost de dorit ca și ziarul „Viitorul” să publice în întregime telegrama dlui V. Stroescu, deoarece așa nu a fost îndeajuns de explicit în telegrama ce a trimis „Daciei”, dupăcum vor recunoaște confrății noștri.

I. Mircea.

Problema valutei.

În Nr. 136 al acestui ziar am adus critica felului cum a înțeles Consiliul Dirigent să rezolve problema valutei. Amintisem acolo de un memoriu înaintat d-lui președinte al Consiliului Dirigent înainte de începerea operelor de stampilare a coroanelor, arătând, că „în memoriul menționat recomandam altă modalitate de rezolvire a problemei valutei”.

În cele ce urmează voi încerca să reprodus în trăsături generale o parte din ideile expuse la vremea sa în memoriul acela.

Deși fac parte din grupul de adversari ai oricărei idei de autonomie provincială, am crezut și cred că între noi și frații din vechiul regat există, în privința stabilirii valutei bancnotelor o însemnată divergență de interese. Această divergență de interese observată și recunoscută, era normal să ne îndrumeze spre o acțiune mult puțin independentă în rezolvirea acestei probleme.

Modalitățile prin care s'ar fi putut asigura raportul dintre valuta coroanei din teritoriile anexate și cea a leului românesc ar fi fost patru la număr: 1) Stampilarea, 2) Timbrarea; 3) Înlocuirea imediată prin lei românești, un leu=două coroane și 4) Emiterea unei bancnote românești proprie a Ardealului.

Cel mai eficace mijloc prin care ne-am fi putut asigura valorile noastre față de jocul destrăbălat al bursei și pentru a putea fi puși cât de cât la adăpost față de cuceririle leului românesc, mai bine zis, față de cuceririle acelor cari învârtesc leul românesc — ar fi fost fără îndoială mijlocul din urmă. Pe acesta îl recomandam atenției dlui președinte al Consiliului Dirigent.

Avantajele acestui mijloc de asigurare a valorilor ardelenesti ar fi fost multe.

Raportul de 1:2 (un leu=2 coroane) stabilit între valuta leului și a coroanelor, a fost nejust. El a redus priutru singură trăsătură la jumătate capacitatea de solvire și de cumpărare a populației din Transilvania, deși pe vremea fixării acestui raport, nu se putea obține în vechiul regat, în marfă sau alte realități, o contra-valoare mai mare, decât se putea obține, pentru o coroană în Transilvania.

Mijlocul asigurării valorilor noastre, prin emisiunea unei bancnote ardelenesti, pe lângă alte avantaje, ar fi putut avea și pe acela de a putea îndrepta în folosul nostru raportul dintre leu și coroană. Considerațiunile de ordin sentimental și național nu pot avea loc atunci când e vorba de o atât de importantă și delicată problemă.

Pentru aceste motive propusesem:

1. Se va emite un ban ardelenesc. Banul acesta va fi numai un ban de tranziție, care ne va asigura în aceste timpuri anormale, valorile noastre față de jocul frivol al bursei și va servi de punte de trecere spre unitatea valutei și bancnotei românești.

2. Garanția acestei emisiuni o vor forma:

a) Bancnotele băncii austro-ungare retrase din circulație și depozitate.

b) Toate averile fostului stat unguresc din teritoriile anexate — ca mine, păduri, moșii, clădiri etc.

c) Cantitea de aur ce se scoate din minele Ardealului, unde se va introduce un sever control, mai ales la societatea „12 Apostoli”.

3. Valuta unui leu ardelenesc, garantată în felul de mai sus, se va declara egală cu valuta leului din vechiul regat.

Statul român va cunoaște la rândul său și garanța raportul acesta.

4. Spesele emisiunii se vor acoperi prin 1 sau 2 procente, care se vor detrage din valoarea bancnotelor austro-ungare prezentate la schimb.

Avantajele ce le-ar fi prezentat acest procedeu ar fi fost nemăsurate. Astăzi am avea ce e drept 3 feluri de bancnote românești. Dar cu toate acestea am avea aproape aceeași unitate de valută.

S'ar fi putut întâmpla ca leul în loc să

se coteze astăzi cu 380—420 coroane, s'ar fi cotat și banul ardelenesc ridicat la aceeași valoare cu leul vechiului regat. Își poate da oricine seama ce valoare extraordinară ar reprezenta acest raport pentru poporul nostru, față de raportul de astăzi, când împreună cu cor. nestampilată s'a devalvat într-o atât de mare măsură și coroana noastră stampilată.

Situația populației din teritoriile aștite este astăzi cât se poate de critică din punctul acesta de vedere. Dar o greșală săvârșită cu greu se mai poate îndrepta.

Ar fi bine ca cel puțin acum să-și dea seama cei drept că au procedat greșit și să caute un oarecare remediu.

N. Mihuțiu.

Pentru D. Iorga.

— Adresă trimisă dlui președinte al consiliului dirigent în Sibiu, —

Noi subsemnații, cari credem, reprezentăm părerea celei mai mari părți a românilor din Ardeal, convinși, că viața unui popor poate dăinui numai pe temelii de cultură și că la baza vieții noastre morale trebuie să stea recunoștința pentru serviciile aduse acestei culturi, ne întrebăm surprinși, cari sunt motivele, că cel ce a reprezentat cu mai multă energie și vervă idealurile neamului nostru a dat uitării.

Ori ce s'ar zice, generația de azi a crescut la lumina culturai răspândite de d. Iorga. Apostolatul D-Saie ne-a întărit credința în izbânda dreptății de care ne-am învrednicit.

Ce a fost pentru noi d. Iorga se știe. Credem, că nu s'a uitat, că atunci, când eram la răspântie d. Iorga ne arăta drumul de urmat: când unii începeau să șovăie, d. Iorga le sugera încredere.

Când duios, când muștrător marele istoric, care proiecta luminile trecutului asupra viitorului o zi nu ne-a lipsit de sfaturile d-Saie. Să ne aducem aminte numai de articolele scrise ca semn de „înclinare” în organul partidului național din Arad, mai ales când a împlinit vârsta de 40 ani ca să știm cât de importantă i-a fost activitatea chiar și pentru îndrumarea politicei noastre militante de până acum.

Atunci când Bucovina prin reprezentanții săi oficiali îl cheamă pe pământ desrobitor; atunci când Basarabia pentru care nu a put fi așa de folositor (fiindu-i granițele închise) îi oferă prin fruntașii săi mandat de deputat, credem că s'ar cuveni ca și Ardealul chiar prin reprezentanții săi să facă un act de elementară recunoștință pentru marile merite, pe cari le are profesorul nostru al tuturor.

Se va zice: o hotărâre a partidului național împiedecă ca vreun politician din țară să se amestece sau să i se pună candidatura dincoace de Carpați. Suntem cu toții de acord. Numai cât conștiința noastră refuză a confunda pe d. Iorga cu ceilalți politicieni din țară. D-Sa aparține sufleteste tot atât de mult Ardealului cât și vechiului Regat. Dela începutul activității sale culturale și politice profesorul dela Văleni n-a uitat nici un moment „România tuturor românilor”. Timpul său îl dedica tot atât de mult chestiilor românilor de peste hotare cât și celor din vechiul regat. Dar dacă ni-i odios politicianul din țară apoi tocmai în d. Iorga găsim pe cel mai mare potrivnic al lui.

(ss) dr Ioan Cupu adv., dr O. Soră, dr N. Petra, V. Popoviciu preot, I. Roșca stud. univ., Nicolae Tolu, T. Tâmpănar prof., E. Todoran prof., I. Vulcuțiu prof., Gh. Salomie secr. com., Ioan Nantă iun. preot, Ioan Nantă sen., D. Cosma forestier, I. Chioariu inv., I. Salomie comers., E. Stoica preot, Ion Agăr-biceanu, dr D. Bucșan medic, Ioan Iuga funcț., Nic. Petruțiu funcț., Nic. Domnariu, C. Cristin prof., Ioan Iacob prof., P. Traiovicu funcț., C. Iosof prof., Ioan Schitea funcț., Ioan Hanzu preot, D. Banciu farmacist, Candid Bârsan secr. com., Iacob Stefăna preot, Ioan I. Bârsan comers., A. Oțetea stud. univ.

INFORMAȚIUNI.

— S'a decis definitiv că noua hârtie-monedă, va fi scoasă de către ministerul de finanțe.

Se va emite hârtie monedă în valoare de 4 miliarde lei.

Comisiunea însărcinată să supravegheze tipărirea hârtiei a plecat Luni în America.

— Membrii misiunii Crucii Roșii care au fost opriți la Bătănia fiindcă au fost prinși cu „lei“ de contrabandă, după ce li s'a luat interogatoriul, au fost lăsați liberi să-și continue drumul.

— La banca din localitate au sosit 35 milioane coroane, care au fost preschimbate de către Banca Austro-Ungară.

Cei care au dus bani albi la băncile arădane se pot prezenta în orele de birou spre a primi în schimb bani buni, la banca „Aradi Első Takarékpénztár“.

— Neamul Românesc reproduce după „Unirea“ din Blaj un articol prin care acest ziar combătea părerea noastră că diu bronzul topit al statuelor din Arad, să se ridice un monument lui Gh. Coșbuc și altul Unirei.

Nu vedem întrucât am comis un sacrilegiu față de poet și de eroii care ne-au dat „Unirea“, făcând această propunere.

Dar dacă nu ne înșelăm, ni-se pare că „N. R.“ a primit cu entuziasm propunerea, de a se indica din statuia împărătesei Elisabeta din Cernăuți un monument lui Eminescu.

Și a și demonstrat pentru ea.

— „Libertatea“ din Orăștie prin felul cum scrie despre ziarele care s'au suspendat în Ardeal, reese că aprobă măsura luată.

Pentru „Libertatea“ e o ironie aceasta.

— Cererile de repatriere ale străinilor aflători pe teritoriul administrat de Consiliul Dirigent să se adreseze prefecturilor Sibiu, Cluj, Sătmar, Timișoara, Oradea-mare, Arad, Careimari, Sighetul Marmăției, Lugoj și Caransebeș unde va funcționa câte un birou de repatriere, compus din: Prefectul Judetului, Comandantul Garnizoanei și Șeful brigăzii de siguranță locală:

Prefecții de județ compun trenurile de repatriere îndrumându-le la punctele de trecere.

Escortarea trenului se face prin îngrijirea prefectului, cu ajutorul jandarmeriei pe care o are la dispoziție.

Viza certificatelor de repatriere pentru a fi valabilă de trecere, va fi făcută de comenduirea Pieței.

— Membrii Eforiei școalelor arădane sunt rugați a-se prezenta la ședința eforiei școlare, care se va ține Miercuri la 22 Oct. orele 5 d. a. în sala de consiliu a primăriei. Se va discuta înființarea școlii cu limba de propunere germană și angajarea corpului profesoral necesar școlii.

Reamintim tuturor amatorilor de artă aleasă că unicul mare concert pe care îl va da cunoscuta soprană dramatică, cântăreață de operă dra Viorica Ursuleac va avea loc Sâmbătă 26 Oct. a. c. în Sala Palatului Cultural. Inceputul la orele 8 30 seare.

Programul va fi afișat Joi. Tot cu începere de Joi, biletele se vor găsi de vânzare la frații Bloch.

— Prin Oradea-mare a trecut un transport de 450 ovrei bucovinene, cari în timpul războiului s'au fost refugiat la Budapesta, Austria și Cehoslovacia.

x Trupa Cabareului Modern își va ține prima reprezentare Sâmbătă la 25 Oct. în teatrul intim din strada Salac, trupa înființată din artiști exelenți, așteaptă cu interes pregătirea deschiderii stagiunii de Sâmbătă. Tu 046

Intrunirea electorală din Dicio-sânmarțin.

— Discursul dlui R. Boila, șef de resort. —

D. Romul Boila, șeful resortului de comunicație, candidatul de deputat al cercului Diciosânmarțin, și-a rostit discursul de program în fața adunării populare convocate în cercul sau în ziua de Luni 20 c.

La adunare erau de față toți candidații de deputați ai județului.

D. Petre Giura, președintele adunării salută pe distinsul candidat al cercului, relevând meritele dlui Boila din trecutul luptelor noastre naționale.

După aceasta ia cuvântul d. Boila, a cărui cuvântare a fost des întreruptă de velle aplauze ale mulțimei.

D. Boila reamintește suferințele noastre din trecut, făcând istoricul luptelor noastre de conservare, purtate sub flamura partidului național. Vorbește cu multă satisfacție despre unirea noastră desăvârșită cu vechea Românie și spune că starea aceasta cu doua guverne, nu va mai dura multă vreme.

O parte deosebit de importantă din vorbirea dlui Boila o formează apelul dsale pentru concentrarea tuturor partidelor politice într'un singur bloc, cel puțin până vor trece aceste zile, cari apasă greu asupra țării, și cari ne vin dinspre Paris.

D. Boila atingând chestiunea muncitorimii accentuează că trebuie să ne ferim de păcatele antecesorilor noștri, dovedite prin atitudinea ce-au avut-o față de această clasă atât de importantă.

D. Boila declară că partidul național își va da silința ca muncitorii să se simtă liberi și fericiți în această țară.

Vorbind despre chestiunea minorităților, d. Boila spune, că guvernul va observa față de ele principiile reciprocității până nu se vor observa tendințe separatiste sau anarhiste.

Adunarea a luat sfârșit cu o scenă emoționantă. Notarul adunării arată mulțimei steagul partidului, sub care s'a purtat lupta în anul 1910, când candidat al cercului fusese tot d. Romul Boila, dar la alegere a căzut, grație intervenției fostului regim. Rep.

Căle ferate Ardelene.

— Declarațiile dlui Bohățiel —

Dela 1 Oct. a. c. presa atât de aici cât și din capitală s'a ocupat foarte îndepărate de mersul trenurilor.

Iată ce a declarat între altele d. Bohățiel, ziarului „Universul“.

— Nu putea fi vorba de o reorganizare, spune d. Bohățiel, de oarece în Ardeal există o organizare și încă una bună. Acolo funcționarul își vede de slujbă și nu ia mită. Acolo funcționarul este în serviciul țării și al publicului și el respectă regulamentele.

Pe viitor va fi o singură direcțiune generală și mai multe subdirecții. Va fi un subdirector general pentru liniile din Ardeal. Serviciile vor funcționa paralel. Se va studia apoi o nouă organizare. Se va reține tot ce e bun de aci și de dincolo. Nu se va face unificarea dintr'odată și în tot cazul ea se va îndeplini odată cu cea administrativă. Vor trece poate 3-4 ani până atunci.

Vorbind despre greutățile pe care le întâmpină mersul trenurilor aici, d. Bohățiel a accentuat că aceasta e datorită groaznicii lipse de cărbuni prin care trecem. În ce privește înființarea de trenuri accelerate în Ardeal, dsa spune că nu se pot înființa deocâmdată deoarece:

Cum putem spune dsa să introducem trenuri accelerate, când azi ducem o grozavă lipsă de cărbuni și la iarnă suntem amenințați cu o catastrofă?

Știți că în Maramureș băntue foamea; că în Banat, pe 7 linii, nu circulă trenuri, ca și pe alte artere de cale ferată?

Știți că populația din Ardeal are nevoie de alimente; că orașele n'au lemne? Trebuie neapărat să asigurăm în primul rând transporturile militare, transporturile de alimente și lemne. Cum putem să ne gădăim la înființarea de noi accelerate? Cum putea să ni se prezintă această absurditate?

Am reprodus această convorbire a dlui Bohățiel, ca să vă să vadă că cele afirmate de noi cu privire la mersul c. f. în Ardeal capătă și sancțiunea oficială, prin decarapile unui specialist.

Evadarea unor bolșevici din cetate.

— Cum au încercat să fugă. Cercetările autorităților. —

În noaptea de 20 spre 21 Oct. a. c. în Cetatea Aradului, unde sunt închiși ofițerii și soldații prizonieri bolșevici s'au petrecut următoarele fapte caracteristice:

1. Pe la orele unu și jumătate ordonanța unui ofițer ungar s'a apropiat de santinela din post și a căutat să-l ademenească în schimbul unei sume de bani să facă scăpați pe patru ofițeri prizonieri. Soldatul i-a spus să vină cu ofițerii, care s'au și prezentat în număr de patru. Atunci i-a somat să se culce la pământ. Doi din ei încercând să fugă, au fost prinși și cu toții au fost puși sub escortă.

2. Pe la orele 3, un număr de 12 ofițeri au încercat să fugă tăind gardul cu un ferăstrău de mână.

Santinela auzind sgomotul s'a dus în direcția aceia, somându-i să stea. Dându-se imediat alarma, cu tot întinericul, trei din ei au putut fi prinși, restul făcându-se nevăzuți.

Din cercetările care s'au făcut, s'a putut constata că doamnele dela Crucea roșie arădană, de naționalitate ungară, nu sunt străine de această evadare pusă la cale.

Cercetările continuă în cel mai strict secret și se creoe că se va descoperi întreg firul acestei afaceri. Rep.

TELEGRAME.

Nota aliaților n'a sosit încă.

București 21. — „Viitorul“ a scris eri că se pare că nota aliaților ar fi fost remisă eri la București de către miniștrii aliaților în capitala noastră. Până Luni e posibil să se producă și răspunsul guvernului român.

Căutând să controlăm această știre, d. general Văitoianu ne-a declarat:

„Este inexact că s'ar fi înmănat guvernului nota aliaților. Și fiindcă această notă nu ni s'a înmănat încă nu putem să răspundem nimic până Luni“. Coresp.

Ofițeri germani spre Ucraina.

Oradea-mare 22. — Eri au apărut pe stradele Oradei-mari un grup de 12 ofițeri germani. Comandantul lor, căpitanul Franz Schmidt, a declarat, că sunt în drum, cu aprobarea antantei spre Ucraina. Azi sunt ofițeri activi în armata ucraineană. Schmidt a declarat, că vor lupta contra bolșevicilor, cari prezintă primejdie nu numai pentru statele învinse, ci și pentru acelea cari au câștigat războiul.

Budapesta și lipsa de lemne.

Budapesta, 22. Guvernul maghiar, pentru aprovizionarea populației cu lemne, pentru iarnă, și a lipsei totale de cărbuni, a ordonat tăierea lemnului din toate pădurile și păduricele din jurul capitalei.

Cărți și reviste.

Am primit la Redacție:

— Sburătorul No 27 conține: E. Lovinescu și Tudor Vianu. E cu puțință o disociație? D. Nanu Excelsior. Cronică artistică: Hortensia Papad-Bengescu. Pe cine a iubit Alisia? Al. T. Stamatiad. Nu te-am uitat I. Petrovici. T. Maiorescu. A. Dominic. Cântecule mele. Cronici etc.

Lamura No. 1. Revistă de cultură, apare lunar sub auspiciile Ministerului Cultelor și Instrucțiunii. Director Al. VI huță, cu următorul sumar: Lamura (A. Vlahuță). Progresul vieții omenști (C. Dumitrescu-Iași). Liniște (Lucian Blaga). Literatura care nu se ști (N. Iorga). Țara Secașului (I. Agârbiceanu). Mormântul Stegarnului (V. Voiculescu). Rolul social al învățătorului (I. Simionescu). Devastatori (A. V.). Cui-bul părăsît (D. Nanu). Probleme pedagogice (Izabela Sadoveanu). La prăsilă (V. Voiculescu). Sufletul Angliei (G. D. Mugur). Pe Nistru (Nichifor Crainic). Margăritare (I. D. Ștefănescu). Cu privire la monumentele istorice (N. Ghika-Audești, architect). Ingerul dela Glimcea (I. D. Ștefănescu). Cronică etc.

PRIMĂRIA ORĂȘULUI CU DREPT DE MUNICIPIU ARAD.

Nr. 13585—1919 pm.

PUBLIKAȚIUNE.

Conform ordinului prefectural Nr. 3304/1919 se aduce la cunoștința publică că:

Ori-și ce fel de tipărituri, ori alte texturi de inscripție, cari se afișează ori se expun—ori în localuri publice de ori și ce fel de soiu, ori în vitrine etc. peste tot acela care servesc pentru orientarea publicului—trebuie să fie făcute în primul rând în limbă corectă românească și numai în al doilea rând pot fi formulate și în limba maghiară, dar și atunci numai cu acel text strict și numai într'aceea dimensiune și într'acel format, în care este alcătuit textul românesc.

Esecutarea acestui ordin nu poate se întîmpea pedeci mari, prin urmare ordin, ca toți cei interesați să esecute acest ordin dela publicare socotind cel mult în 8 zile.

Neexecutarea acestui ordin, ori neobservarea strictă a dispozițiunii ordinului acestuia, precum faptul că nu s-ar observa cu strictete stilul corect al limbii românești, se va considera drept infracțiune în contra intereselor statului român și cei vinovați ori neglijenți se vor persecuta pe cale judecătorească și se vor lua față de ei toate măsurile administrative necesare.

Despre înlocuirea firmelor și a ori-și-ce fel de placate masive și stabile cu textul limbii românești se va face dispozițiune separată.

Arad, în 18 Oct. 1919.

Dr. Ioan Robu m. p.
primar.

ROMÂNIA :: CORPUL 7 ARMATĂ :: BRIGADA 7 CĂLĂRAȘI.

PUBLIKAȚIUNE.

Conform Deciziei Ministeriale Nr. 40 din 26 Ianuarie 1919, și al Corpului VII. Armată Nr. 6207 din 9 Octombrie 1919. Brigada 7 Călărași cu reședința la Arad, având în subordine Reg. 13 Călărași, Sibiu și Reg. 14 Călărași, Arad. Comandamentul brigădei s'a instalat în cazarma Regimentului 14 Călărași.

Comandantul Brigădei 7 Călărași
Colonel Daschievici.

Șeful Biroului Adjut.
S-Locot. G. Radoveanu

AVIZ.

Cantinele din cetatea Arad, cari se numesc „La baie” și „Grenadir” se dau în arândă pe un an, începând cu 1 Ianuarie 1919.

Cei interesați vor avea să-și înainteze în scris Comandamentului cazarmei (cetate) până în 1 Noemvrie a. c.

Condițiunile mai apropiate se pot vedea în orele oficioase la biroul de geniu — „Timișoara”, filiala Arad-cetate, edificiul „garda principală”.

Comandamentul cazarmei
(cetate)

Bi 590—10

Lt. Colonel Vlad.

„HERMES”

intreprindere de comisiuni

AVIZ.

Avizez, că din 15 l. c. despărțindu-mă de fostul meu soț Dl Gheorghe Papp pe cale amicală, conduc eu singur firma „Hermes” intreprindere comercială Arad, Strada Luther No 1, astfel că altă persoană străină nu este competentă pt. obligo și afacerile mele, legate în numele firmei.

Cu stimă:
Demetriu Crișan.

He 580—3

Nr. 7249—1919. 879—G.

CONCURS.

Dirrecțiunea Centrală C. F. R. publică concurs pentru vânzarea a 11 vagoane cu frână pentru linii înguste. Vagoanele se află depozitate în Gara Sibiu unde se pot vedea la ori ce oară din zi. Dimenziunile sunt:

Distanța între roate 600 mm.,

Lățimea vagonetului 1 58 m.,

Lungimea vagonetului 5 20 m.,

Înălțimea vagonetului 1 90 m.,

Diametru roatelor 450 mm.,

Lățimea roatelor 100 mm.,

Grosimea cercului 15 mm.,

Greutatea vagonului 2920 Kg.,

Greutatea de încărcare 5000 Kg.

Pentru calitatea vagoanelor Dirrecțiunea Centrală C. F. R. nu-și ia răspunderea și vagoanele se predau așa cum se gădesc. Dirrecțiunea Centrală C. F. R. își rezervă dreptul de deciderie asupra ofertelor sosite și dreptul de repășire liberă.

Din suma oferită (pentru vagoane) 5% se va depune ca vadiu la Cassa Centrală a Dirrecțiunii Centrale C. F. R. până în 29 Oct. 1919 ora 12 a. m., în bani gata sau în efecte.

Ofertele să se înainteze în plicuri închise și sigilate până în 30 Octombrie 1919 ora 12 a. m. la serviciu: G. sub adresa „Oferte pentru cumpararea vagoanelor de linii înguste referitor la Nr. 7249—19.”

Ofertele să fie provăzute cu timbru de 1 (una) coroană cu mențiunea că se supun punctelor fixate din Nr. 7249—19.

Cluj, la 13 Octombrie 1919.

Di 603 Dirrecțiunea Centrală C. F. R.

Căsătorie.

Domnișoară tânără, frumoasă, binedesvoltată, econoamă bună cu 30,000 (treizeci mii) cor. zestre bani gata, plus celelalte preț 20,000 cor. în lipsă de cunoștință, pe aceasta cale dorește a face cunoștință. Doritorii de însurătoare funcționari cu poziție etc. etc. pot găsi adresa la administrația ziarului. Ca 597—2

AVIZ.

Divizionul I-u Artilerie Călăreață, având loc vacant pentru

un maestru potcovar

destoinic; doritorii de a ocupa acest loc, se vor prezenta la cancelaria Divizionului I. Aradul-Nou, Strada Hosau.

Comand. Divizionului I. Art. Călăreață
Di 594—2
Maior Bugeanu.

Caut un practicant

pentru farmacia Erezilor lui Lichtensteiger. Ofertele să se adreseze conducătorului farmaciei Aurel Dima farmacist Simeria (Piski) Jud. Hunedoara. Di 601—1

SALON DE PARIS

Cel mai modern friser special de dame salon de manicură și văpsitor de păr,

ARTHUR GALLIK

Arad, colțul străzii Forray și a pieții Libertății (palatul contelui Hunyady). Ondulații à la Marcel, manicura Schampoing, transformații de execuția cea mai modernă, pandont, și totfelul de lucrări de păr se execută cu prețurile cele mai solide.

În depozit totfelul de parfurmuri și articli de toaletă. MANICURĂ PENTRU DOMNI! (A 557)

Caut un scriitor

cu praxă, vărsat în toate afacerile administrative, în comună mare curat românească cu 4000 locuitori, lunar 400 coroane fix și veniturile după pașapoarte, cari fac lunar 100—150 cor., eventual după pricepere în cele administrative și primește mai multe venite laterale. — Nicolae Suciu, secretar comunal Tirnova (poșta Reșița). Su 600—1

S'a pierdut

în 14 Octombrie un mânăz cu stea albă pe frunte, cine-l va fi aflat să binevoiască a-l preda lui Petru Crucean din comuna Cicir de unde va primi un onorar frumos. Cu 596

Vase smălțuite

(emailate) cu prețuri maximale se capătă la

Adolf Nagy, în str. Arhiducului Iosif Numărul 8. Na 588

MAGAZINUL DE ARTICOLE TEXTILE alui

HUGO H. KÁLMÁN
BULEVARDUL REGINA MARIA NRUL 8.
În față cu biserica Minoritilor.

Depozit permanent de parchet, flanel, pânză (șifon) și de articole textile, numai pentru negustori revanzători. (Ka 592)

În curând se va înființa în orașul Arad o sucursală a PRIMEI AGENȚII ROMÂNE DE PUBLICITATE ::

G. ILIESCU

din BUCUREȘTI str. Sf. IONICĂ No 6.

Agenția înființată în Arad umple un gol bine simțit, fiindcă comerțanții și instituțiile locale nu au putut până acum a-și valorifica mărfurile și trebuințele lor prin reclamele convenite atât în ziarele din Ardeal Bucovina și Regat. :: Sucursale se vor înființa la Brașov, Cluj și Oradea Mare.